

Przedmiotowy System Oceniania z biologii

1. Cele oceniania przedmiotowego.

- Informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i postępach w tym zakresie;
- Pomaganie uczniowi w samodzielnym planowaniu rozwoju;
- Motywowanie ucznia do dalszej pracy;
- Dostarczanie rodzicom i nauczycielowi informacji o postępach, trudnościach w uczeniu się oraz specjalnych uzdolnieniach ucznia;
- Umożliwienie nauczycielowi doskonalenia organizacji i metod pracy dydaktyczno wychowawczej.

2. Elementy wiedzy przedmiotowej, wchodzące w zakres treści nauczania, podlegające ocenie.

- Zaciekawienie światem organizmów żywych. Uczeń stawia pytania dotyczące zjawisk zachodzących w świecie organizmów żywych, prezentuje postawę badawczą w poznawaniu prawidłowości przez poszukiwanie odpowiedzi na pytania: „dlaczego?”, „jak jest?”, „co się stanie, gdy?”
- Stawianie hipotez na temat zjawisk i procesów zachodzących w świecie organizmów żywych i ich weryfikacja. Uczeń przewiduje przebieg niektórych zjawisk i procesów, wyjaśnia proste zależności między zjawiskami; przeprowadza obserwacje i doświadczenia według instrukcji, rejestruje ich wyniki w różnej formie oraz je objaśnia, używając prawidłowej terminologii.
- Praktyczne wykorzystanie wiedzy. Uczeń rozpoznaje sytuacje zagrażające zdrowiu i życiu oraz podejmuje działania zwiększające bezpieczeństwo własne i innych, świadomie działa na rzecz ochrony własnego zdrowia.
- Poszanowanie przyrody. Uczeń zachowuje się w środowisku zgodnie z obowiązującymi zasadami; działa na rzecz ochrony przyrody i dorobku kulturowego społeczności.
- Obserwacje, pomiary i doświadczenia. Uczeń korzysta z różnych źródeł informacji (własnych obserwacji, badań, doświadczeń, tekstów, tabel, fotografii, filmów), wykonuje pomiary i korzysta z instrukcji (słownej, tekstowej i graficznej); dokumentuje i prezentuje wyniki obserwacji i doświadczeń; stosuje technologie informacyjno-komunikacyjne.

3. Wymagania edukacyjne na odpowiednie stopnie.

- Ocenę celujący otrzymuje uczeń, który: opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania w danej klasie oraz posługuje się zdobytymi wiadomościami w sytuacjach nietypowych, samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia, biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych, proponuje rozwiązania nietypowe, uzyskał tytuł laureata lub finalisty wojewódzkiego konkursu przedmiotowego, osiąga sukcesy w różnych konkursach przedmiotowych szkolnych i pozaszkolnych,
- Ocenę bardzo dobry otrzymuje uczeń, który: w pełni opanował wiadomości i umiejętności zawarte w wymaganiach programowych; wykazuje szczególne zainteresowania biologią; potrafi stosować zdobytą wiedzę do samodzielnego rozwiązywania problemów w nowych sytuacjach; bez pomocy nauczyciela korzysta z różnych źródeł informacji; potrafi planować i bezpiecznie przeprowadzać doświadczenia i hodowle przyrodnicze; sprawnie posługuje się mikroskopem i lupą oraz sprzętem laboratoryjnym; potrafi samodzielnie wykonać preparaty mikroskopowe i opisać je; prezentuje swoją wiedzę posługując się poprawną terminologią biologiczną; aktywnie uczestniczy w procesie lekcyjnym.
- Ocenę dobry otrzymuje uczeń, który: opanował wiadomości i umiejętności bardziej złożone i mniej przystępne, przydatne i użyteczne w szkolnej i pozaszkolnej działalności; potrafi stosować zdobytą wiedzę do samodzielnego rozwiązania problemów typowych, w przypadku trudniejszych korzysta z pomocy nauczyciela; posługuje się mikroskopem i zna sprzęt laboratoryjny; wykonuje proste preparaty mikroskopowe; udziela poprawnych odpowiedzi na typowe pytania; jest aktywny na lekcji.
- Ocenę dostateczny otrzymuje uczeń, który: opanował wiadomości i umiejętności przystępne, niezbyt złożone, najważniejsze w nauczaniu biologii, oraz takie które można wykorzystać w sytuacjach szkolnych i pozaszkolnych; z pomocą nauczyciela rozwiązuje typowe problemy o małym stopniu trudności; z pomocą nauczyciela korzysta z takich źródeł wiedzy jak: słowniki, encyklopedie, tablice, wykresy, itp.; wykazuje się aktywnością na lekcji w stopniu zadowalającym.
- Ocenę dopuszczający otrzymuje uczeń, który: ma braki w opanowaniu wiadomości i umiejętności określonych programem, ale nie przekreślają one możliwości dalszego kształcenia; wykonuje proste polecenia o bardzo małym stopniu trudności, pod kierunkiem nauczyciela; z pomocą nauczyciela wykonuje proste doświadczenia

biologiczne; wiadomości przekazuje w sposób nieporadny, nie używając terminologii biologicznej; jest mało aktywny na lekcji.

- Ocenę niedostateczny otrzymuje uczeń, który: nie opanował wiadomości i umiejętności określonych podstawami programowymi, koniecznymi do dalszego kształcenia; nie potrafi posługiwać się przyrządami biologicznymi; wykazuje się brakiem systematyczności w przyswajaniu wiedzy i wykonywaniu prac domowych; nie podejmuje próby rozwiązania zadań o elementarnym stopniu trudności nawet przy pomocy nauczyciela; wykazuje się bierną postawą na lekcji.

4. Szczegółowe kryteria oceniania umiejętności przedmiotowych ujęte są w wynikowym planie nauczania na cały rok szkolny.

5. Obszary aktywności uczniowskiej i sposób ich oceniania.

- **Obowiązkowe :**

1. Prace klasowe -oceniane od 1 do 6 – PK- waga 3
2. Kartkówki – oceniane od 1 do 6 – K – waga 2
3. Odpowiedź ustna – oceniane od 1 do 6- ODP- waga 2
4. Praca na lekcji, pilność, przygotowanie, uczestnictwo w zajęciach, aktywność – oceniane od 1 do 6 –PL- waga 2
5. Praca w grupie – oceniane od 1 do 6- PG- waga 1
6. Estetyka zeszytu – oceniane od 1 do 6 – Z- waga 1 obowiązkowa w klasie V

- **Nadobowiązkowe:**

1. Obserwacje (Praca z mikroskopem, obserwacje i doświadczenia) –PM- waga 1
2. Aktywność (projekty, referaty, albumy, eksperymenty, inne zadania wymagające dużego zaangażowania)– oceniane od 4 do 6 – PDCH – waga 1
3. Udział w konkursach przedmiotowych – KP – waga 1
4. Prezentacja – P – waga 1
5. Estetyka zeszytu – oceniane od 1 do 5 – Z- waga 1 nadobowiązkowe w kl. VI-VIII
6. Sprawdziany dyrektorskie – waga 2
7. Diagnoza –waga 1
8. Praca domowa, także realizowana przy użyciu technologii informacyjnej np. przez platformę Teams – nie podlega ocenie wyrażonej stopniem, a jedynie ustnej wyrażonej przez nauczyciela podczas jej sprawdzania – w formie pochwały, zwrócenia uwagi, wyjaśnienia, skomentowania.

Z każdego obowiązkowego obszaru aktywności w ciągu półrocza uczeń otrzymuje co najmniej jedną ocenę. Uczeń może nie mieć oceny z pracy w grupie, jeżeli był nieobecny w szkole. Obszary nadobowiązkowe uczeń może podejmować dobrowolnie z wyjątkiem sprawdzianów dyrektorskich i diagnoz. Sprawdziany dyrektorskie i diagnozy są obowiązkowe dla uczniów uczestniczących w lekcji.

W czasie pracy z uczniami uwzględnia się zawsze indywidualne zalecenia PPP, a uczniowie o specyficznych potrzebach edukacyjnych mogą liczyć na szczególną pomoc nauczyciela: zadawanie pytań pomocniczych, ukierunkowanie na problem, istotę sprawy, kontrolowanie toku myślenia podczas wykonywania zadań, stosowanie prostych poleceń, dzielenie materiału do nauki na mniejsze części, ilustrowanie przykładów, odwoływanie się do konkretów, wracanie do podstaw programowych z lat wcześniejszych, aby lepiej je utrwalić, pomoc w odczytywaniu tekstów ze zrozumieniem oraz prowadzeniu notatek (np. karty pracy), dzielenie tekstu dłuższego i bardziej złożonego na części, wydłużenie czasu pracy; okazywanie aprobaty, pochwały dla podejmowanego wysiłku i akceptacji, wzmacnianie procesu uczenia się przez stosowanie metod aktywizujących.

Obowiązkowe:

1. **Praca klasowa** to pisemna weryfikacja wiedzy ucznia przeprowadzona w czasie zajęć w szkole. Obejmuje zakres materiału z jednego działu. Prace klasowe zawierają różnorodne formy pytań: rozszerzonych odpowiedzi, krótkich odpowiedzi, odpowiedzi wielokrotnego wyboru, odpowiedzi prawda-falsz, zgodne z wymogami danego sprawdzianu. Termin pracy klasowej podany jest z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, określony jest również zakres wymaganego materiału. Praca klasowa może zostać przełożona na inny termin za zgodą nauczyciela na prośbę klasy, za zgodą klasy na prośbę nauczyciela lub w wypadku zaistnienia nie przewidzianych zdarzeń losowych.

Uczeń ma możliwość poprawy niezaliczonej pracy klasowej oraz poprawienia oceny z pracy klasowej (nie później niż 14 dni od otrzymania oceny) oraz obowiązek jej napisania jeśli był nieobecny na pracy klasowej. Nauczyciel przeprowadza jedną poprawę w terminie ustalonym, wspólnym dla całej klasy. W razie nieobecności uczeń ma obowiązek napisania pracy klasowej w terminie ustalonym z nauczycielem.

Prace klasowe oceniane według skali procentowej

0- 39% - niedostateczny

40%-54% -dopuszczający

55%-74% - dostateczny

75%-89% - dobry

90%-99% - bardzo dobry

100- celujący

2. **Kartkówka** to pisemne sprawdzenie wiedzy , obejmujące zakres materiału z jednej lekcji w przypadku kartkówki niezapowiedzianej, bądź 3 ostatnich lekcji w przypadku kartkówki zapowiedzianej.

Kartkówki oceniane według skali procentowej

0-39% - niedostateczny

40%-54% -dopuszczający

55%-74% - dostateczny

75%-89% - dobry

90%-99% - bardzo dobry

100- celujący

Odpowiedź ustna swobodna wypowiedź na określony temat, charakteryzowanie procesów biologicznych, umiejętność wnioskowania przyczynowo- skutkowego. Podczas odpowiedzi ustnej oceniana będzie zawartość merytoryczna i rozumienie tematu, posługiwanie się terminologią biologiczną oraz sposób prezentacji (samodzielność i płynność wypowiedzi, logiczne myślenie, poprawność językowa) ustne sprawdzenie wiedzy obejmujące zakres z trzech ostatnich lekcji.

3. **Praca na lekcji, pilność, przygotowanie, uczestnictwo w zajęciach** – to aktywność ucznia na zajęciach np. ćwiczenia pisemne, udział w dyskusjach dotyczących tematu lekcji, wykonywanie obserwacji i doświadczeń według instrukcji w czasie wycieczki przedmiotowej. Uczeń w trakcie zajęć może otrzymać za prace na lekcji ”+” lub „-„, 3 „-„, ocena niedostateczny. 3,4 lub 5 „+” odpowiednio ocena dostateczny, dobry, bardzo dobry.

4. **Praca w grupie** to umiejętność organizacji pracy zespołowej, aktywny udział w dyskusji, twórcze rozwiązywanie problemu, pełnienie różnych ról w zespole, dbałość o

końcowe efekty pracy zespołu. Efektywność pracy grupowej oceniana jest przez: samoocenę ucznia, ocenę członków zespołu oraz ustną ocenę nauczyciela. W określonych przypadkach wyniki pracy grupowe są prezentowane przez wybrane osoby na forum klasy. W przypadku usprawiedliwionej nieobecności ucznia danego dnia uczeń może nie mieć oceny z tego obszaru.

5. **Estetyka zeszytu w klasie V-** Co najmniej raz w półroczu, na prośbę nauczyciela, każdy uczeń przedkłada zeszyt przedmiotowy z biologii do oceny za estetykę i systematyczność prowadzenia. Przy ustalaniu oceny nauczyciel bierze pod uwagę: czy zapisy są czytelne i estetyczne, czy notatki z lekcji są sporządzane, czy znajdują się daty zajęć przy tematach lekcji oraz czy są numerowane, czy prace domowe są wskazane i zapisane w zrozumiałym sposobie dla przeglądającego zeszytu, a przede wszystkim dla samego ucznia. Uczeń nieobecny na lekcji uzupełnia w zeszycie notatkę z zajęć wraz z pracą domową.

Nadobowiązkowe:

1. **Obserwacje (Praca z mikroskopem, obserwacje i doświadczenia)-** oceniana jest umiejętność korzystania z mikroskopu, jakość wykonanych preparatów, umiejętność ustawienia preparatu, samodzielność i sprawność prowadzenia obserwacji oraz doświadczeń, umiejętność sporządzania notatek, wykonania schematów itp.
2. **Aktywność (Prace dla chętnych)** to wszystkie prace nadobowiązkowe, np. projekty, opisy i analizy samodzielnych badań i doświadczeń, działania na rzecz środowiska przyrodniczego i społecznego. Samodzielne opracowania oparte na innych źródłach niż podręcznik, plansze, rysunki, informacje multimedialne, okazy wzbogacające zbiory oraz inne zadania wymagające dużego zaangażowania. Jeżeli praca sprawdzana ilościowo to uczeń otrzymuje „+”. Cztery „+” ocena celująca, trzy ocena bardzo dobry, dwa ocena dobry. Sprawdzanie jakościowe – samodzielnie wykonana praca, z pełnym wyjaśnieniem – ocena celujący, na ocenę bardzo dobry nieliczne błędy, dobry pomysł jednak wyjaśnienie mało precyzyjne. „+” otrzymuje uczeń, który podjął pracę ale rozwiązanie jej jest tylko częściowo prawidłowe. Uczeń za trzy „+” otrzymuje bardzo dobry i odpowiednio za dwa „+” ocenę dobry. Uczeń sam decyduje o wstawianiu oceny do dziennika.
3. **Udział w konkursach przedmiotowych.** Jeżeli uczeń otrzyma na konkursie minimum 50 % punktów – ocena bardzo dobry, 80% punktów celujący, wyróżnienie lub tytuł laureata dwie oceny celujące.
4. **Prezentacja** to przedstawienie na forum klasy wyników swojej pracy, (doświadczeń, obserwacji, referatu, pracy indywidualnej czy grupowej) w autorskiej formie.

5. **Estetyka zeszytu w klasie VI-VIII** - na prośbę nauczyciela, uczeń przedkłada zeszyt przedmiotowy z biologii do oceny za estetykę i systematyczność prowadzenia. Przy ustalaniu oceny nauczyciel bierze pod uwagę: czy zapisy są czytelne i estetyczne, czy notatki z lekcji są sporządzane, czy znajdują się daty zajęć przy tematach lekcji oraz czy są numerowane, czy prace domowe są wskazane i zapisane w zrozumiały sposób dla przeglądającego zeszyt, a przede wszystkim dla samego ucznia. Uczeń nieobecny na lekcji uzupełnia w zeszycie notatkę z zajęć wraz z pracą domową.
6. **Sprawdzian dyrektorski / diagnoza** -celem sprawdzianów jest przekazanie uczniom, ich rodzicom, nauczycielom uczącym i wychowawcom oraz Dyrektorowi Szkoły informacji o stanie wiedzy i umiejętności uczniów oraz dokumentowanie ich systematyczności. Oba typy sprawdzianów są w formie pisemnej i oceniane według skali jak w przypadku pracy klasowej. Obejmują zakres jednego semestru gdy odbywa się na koniec I semestru lub obejmuje swym zakresem dwa semestry gdy odbywają się na koniec roku szkolnego. Diagnoza obejmuje swym zakresem cały poprzedni rok lub wskazany wcześniej zakres materiału.
7. **Praca domowa** to zagadnienia nawiązujące do lekcji zadane przez nauczyciela do samodzielnego opracowania przez ucznia w formie pisemnej, ustnej lub praktycznej. Nie podlega ocenie wyrażonej stopniem, a jedynie ustnej wyrażonej przez nauczyciela podczas jej sprawdzania – w formie pochwały, zwrócenia uwagi, wyjaśnienia, skomentowania.

Uczeń w trakcie półrocza może zgłosić 2 razy nieprzygotowanie do lekcji bez podawania przyczyny. Nie można zgłosić nieprzygotowania z zapowiedzianej pracy klasowej bądź kartkówki, sprawdzianu dyrektorskiego lub diagnozy.

Nauczanie zdalne

W przypadku nauczania zdalnego ocenie podlegają następujące obszary:

- **Obowiązkowe :**
 1. Prace klasowe (sprawdziany)- oceniane od 1 do 6 – PK- waga 3
 2. Kartkówki – oceniane od 1 do 6 – K – waga 2
 3. Odpowiedź ustna – oceniane od 1 do 6- O- waga 2
 4. Praca na lekcji, pilność, przygotowanie, uczestnictwo w zajęciach, aktywność – oceniane od 1 do 6 –Pl. - waga 2
- **Nadobowiązkowe:**

1. Aktywność -prace dla chętnych (projekty, referaty, albumy, doświadczenia, wywiady, inne zadania wymagające dużego zaangażowania)– oceniane od 4 do 6 – PDCH – waga 1
2. Udział w konkursach przedmiotowych – KP – waga 1
3. Prezentacja – P – waga 1
4. Praca domowa – nie podlega ocenie wyrażonej stopniem, a jedynie ustnej wyrażonej przez nauczyciela podczas jej sprawdzania – w formie pochwały, zwrócenia uwagi, wyjaśnienia, skomentowania

• **Ocenie nie podlegają:**

1. Estetyka zeszytu
2. Sprawdziany dyrektorskie
3. Diagnoza
4. Praca w grupie

6. Sposób przeliczania ocen bieżących na oceny klasyfikacyjne.

Ustalenie oceny do klasyfikacji wraz z jej poprawą

Najważniejsze do klasyfikacji są oceny z prac klasowych i kartkówek :

PK – waga 3

K – waga 2

ODP – waga 2

PL- waga 2

Obszary obowiązkowe z wagą 1: PG – praca w grupie, Z- estetyka zeszytu tylko w klasie V

Obszary nadobowiązkowe PM, P, PCH, KP, Z (w klasach VI-VIII)- również z wagą 1

Praca domowa nie podlega ocenie wyrażonej stopniem, a jedynie ustnej wyrażonej przez nauczyciela podczas jej sprawdzania – w formie pochwały, zwrócenia uwagi, wyjaśnienia, skomentowania.

Średnia ważona

- poniżej 1,9 – ocena niedostateczny,
- 1,91 – 2,8 – ocena dopuszczający,
- 2,81 – 3,8 – ocena dostateczny
- 3,81 – 4,74 – ocena dobry
- 4,75 – 5,59 - bardzo dobry
- 5,6 i wyżej– celujący.

Ocena roczna jest podsumowaniem osiągnięć edukacyjnych ucznia w danym roku, zatem średnia ważona jest jedynie wskazówką dla nauczyciela. Przed wystawieniem oceny nauczyciel uwzględnia poziom i postępy w opanowaniu przez ucznia wiadomości oraz umiejętności w stosunku do wymagań i efektów kształcenia dla danego etapu edukacyjnego. Uwzględnia także specjalne potrzeby uczniów wynikające z posiadanych przez nich orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego lub opinii.

Uczeń ma możliwość poprawy oceny rocznej o jeden stopień od proponowanej. Uczeń przystępuje do sprawdzianu pisemnego z całego zakresu materiału w danej klasie w ustalonym terminie na zajęciach lekcyjnych

Nie ma poprawy ocen śródrocznych ani też poprawy oceny bardzo dobrej na celującą. Uczeń nie otrzymuje prac kasowych oraz kartkówek do domu, może wykonać ich zdjęcie. Rodzic ma prawo do obejrzenia prac na terenie szkoły w ustalonym terminie.

7. Postanowienia końcowe.

Podczas oceniania uczniów posiadający opinię poradni psychologiczno - pedagogicznej nauczyciel stosuje się do wytycznych zawartych w wydanym dokumencie.

Ewa Łuniewska-Peda

Wymagania dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim.

W wyniku realizacji programu nauczania biologii przewiduje się, że uczeń absolwent szkoły podstawowej powinien:

- Umieć dokonywać prostych obserwacji organizmów żywych- grzybów, roślin, zwierząt, ludzi- i wymienić cechy życia,
- Dostrzegać najważniejsze zmiany w najbliższym środowisku i ich wpływu na organizmy żywe,
- Dostrzegać różnorodność grzybów, roślin i zwierząt w otoczeniu i rozpoznawać niektóre z nich za pomocą atlasów,
- Wymienić podstawowe czynności życiowe organizmów żywych,
- Wskazać na okazie rośliny jej organy i omówić ich znaczenie,
- Podać przykłady wykorzystania poszczególnych części roślin w żywieniu roślin i zwierząt
- Wymienić części ciała wybranych zwierząt,
- Wyjaśnić znaczenie wybranych grzybów, roślin i zwierząt w świecie przyrody i ich wzajemne zależności,
- Wykazać rolę i niektórych grzybów, roślin i zwierząt w życiu i gospodarce człowieka,
- Dostrzegać potrzeby organizmów żywych w hodowlach oraz systematycznie i odpowiedzialnie zaspokajać je,
- Umieć wykonać proste zabiegi pielęgnacyjne przy hodowlach grzybów, roślin i zwierząt,
- Wykazać zależności w działaniu wybranych układów narządów w ciele człowieka,
- Dbać o higienę osobistą i otoczenia,
- Prezentować zachowania wskazujące na dbałość o własne zdrowie,
- Wymienić najważniejsze objawy chorobowe,
- Ocenić aktualny stan swojego zdrowia, umieć analizować przyczyny zakłóceń,
- Znać wpływ alkoholu i nikotyny na organizm człowieka i przeciwdziałać powstawaniu nałogów,
- Podać przykłady produktów spożywczych, które są źródłem najważniejszych składników pokarmowych,
- Umieć skorzystać w czasie choroby z pomocy służby zdrowia lub zwrócić się o pomoc do kompetentnej osoby,
- Dostrzegać błędy w swoim trybie życia, żywienia i podejmować działania zmierzające do ich wyeliminowania,
- Prezentować działania świadczące o szacunku dla przyrody i trosce o środowisko naturalne,
- Umieć korzystać z różnych form rekreacji i dostrzegać ich znaczenie dla zdrowia,
- Umieć skorzystać z innych niż podręcznik źródeł informacji np. czasopism, tematycznych portali internetowych.